

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta ja laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 10 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä toukokuuta 2006 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta ja laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 10 a §:n muuttamisesta (HE 56/2006 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

- TPA 74/2005 vp — Matti Väistö /kesk: Maatilojen polttoainekulujen huojentaminen (läh. 13.10.2005)
- TPA 76/2005 vp — Toimi Kankaanniemi /kd: Polttonesteiden hinnannousun korvaaminen yrityksille (läh. 13.10.2005)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Irmeli Virtaranta, valtiovarainministeriö
- jaostopäällikkö Esa Hiiva, maa- ja metsätalousministeriö
- energiainsinööri Antti Saastamoinen, Tullihallitus
- ylitarkastaja Ilkka Lahti, Verohallitus
- toimitusjohtaja Ismo Ojala, Kauppapuutarhaliitto ry
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- lakimies Helena Ålgars, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa toimittaneet Koneyrittäjien liitto ry ja valtiovarainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka nojalla maataloudessa käytetystä energiasta

palautettaisiin energiatuotteiden hintaan sisältyvää valmisteveroa. Valmisteveroa palautettaisiin ammattimaiselle maatalouden harjoittajalle maataloudessa käytetyn kevyen ja raskaan polt-

työjlyn sekä sähkön käytön perusteella. Veronpalautukseen olisivat oikeutettuja sellaiset maatalouden harjoittajat, joille maksetaan Euroopan unionin suoraa tukea, luonnonhaittakorvausta, maatalouden ympäristötukea tai kansallista tukea, ja lisäksi ne, jotka harjoittavat viljan-kuivausta.

Veroa palautettaisiin noin 15,8 miljoonaa euroa vuodelta 2005 ja noin 19,9 miljoonaa euroa vuodesta 2006 lähtien.

Teknisesti valmistevero palautettaisiin hakemuksesta pääasiallisesti maatalouden tuloverotuksen toimittamisen yhteydessä ja veronpalautukseen sovellettaisiin pääsääntöisesti verotusmenettelyä koskevia säännöksiä. Veroa palautettaisiin kuitenkin erillisen hakemuksen perusteella vuoden 2005 aikana käytetyistä energia tuotteista. Verovirasto vastaisi veronpalautuksesta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että neste-
mäisten polttoaineiden valmisteverosta annet-
tua lakia muutettaisiin siten, että ammattimaisil-
le kasvihuoneviljelijöille palautettavan veron
määrää korotettaisiin ja veronpalautuksen ala-
rajan määrittelyä muutettaisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esitys edellyttää Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artiklan mukaisen ilmoituksen tekemistä komissiolle.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan ensi tilassa.

Eduskunta-aloitteet

TPA 74/2005 vp. Toimenpideohjeissa ehdotetaan nestemäisten polttoaineiden hinnankorotusten kompensoimiseksi, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin maatalojen polttoainekulujen huojentamiseksi.

TPA 76/2005 vp. Toimenpidealoitteessa ehdotetaan nestemäisten polttoaineiden hinnankorotusten kompensoimiseksi, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin polttonesteiden hinnan nousun korvaamiseksi kuljetus-, kasvihuone- ja muille paljon polttonesteitä kuluttaville yrityksille niiden työllistämis- ja toimintaedellytysten turvaamiseksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä eräin siirtymäsäännöstä koskevin tarkennuksin.

Hallituksen esityksessä on kysymys kokonaan uudesta erillislaista maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta. Lisäksi ammattimaista kasvihooneviljelyä harjoittavien voimassa olevaa verotukea on tarkoitus korottaa vastaavasti.

Esitys perustuu maaliskuussa 2005 annettuun valtiontalouden kehyspäätökseen vuosille 2006—2009. Päätöksen mukaan maa-, poro- ja kasvihuonetalouden tuotantokustannuksia alennetaan huojentamalla näiden alojen energiaverotusta. Huojennusjärjestelmään on varattu 21,5 miljoonaa euroa vuodessa. Järjestelmän hallin-

noinnista aiheutuvien kustannusten jälkeen palautuksen määräksi on arvioitu vuodesta 2006 alkaen 19,9 miljoonaa euroa vuosittain. Vuonna 2005 kulujen jälkeen jaettava määrä on arviolta 15,8 miljoonaa euroa. Tämä vastaa suhteellisesti kehyspäätöksen kattamaa aikaa 11.3.—31.12.2005. Järjestelmän lopulliset kustannusvaikutukset riippuvat kuitenkin viime kädessä siitä, miten paljon palautuksen kohteena olevia energiatuotteita käytetään ylipäänsä maataloudessa ja ammattimaisessa kasvihuoneviljelyssä, ja toisaalta siitä, missä määrin palautushakemuksia tehdään. — Palautusperuste itsessään on sidottu yksinomaan käytetyn energian määrään: kevyt polttoöljy 3,75 snt/l, raskas polttoöljy 1,75 snt/kg ja maatalouden sähkö 0,23 snt/kwh.

Huojennus toteutetaan hakumenettelyllä, joka on kytketty ammattimaisten maanviljelijöiden

osalta maatalouden tuloverotukseen ja ammatti-
maisten kasvihuoneviljelijöiden osalta jo nouda-
tettuun palautusmenettelyyn tullilta. Tavoitteen-
na on ollut löytää malli, jonka kustannukset oli-
sivat kokonaisuudessaan mahdollisimman alhai-
set. Lisäksi menettelystä on pyritty tekemään
viljelijöille mahdollisimman yksinkertainen,
selkeä ja vaivaton. Eräänä asiaan vaikuttavana
taustatekijänä on ollut se, että Etelä-Suomen
EU- ja kansallisten tukien maksuvaltuudet ovat
käytössä jo täysimääräisesti. Kansallista tukea
lisäämällä ei siis voitaisi vaikuttaa enää Etelä-
Suomen maatalouden toimintaedellytyksiin.
Maan eri alueiden ja tuotantosuuntien väliset ko-
konaistukisuhteet on kuitenkin haluttu säilyttää
ennallaan. Koska kansallisen tuen yksikkö-
tukien korotukset eivät ole sen vuoksi mahdolli-
sia koko maassa, tasapuolista ratkaisumallia on
jouduttu hakemaan tukijärjestelmän ulkopuolel-
ta.

Valiokunta pitää hallituksen esityksessä teh-
tyjä linjauksia perusteltuina. Vaikka ehdotettu
palautusmenettely mutkistaa lainsäädäntöä ja li-
sää hallinnollista työtä, se on osoittautunut kui-
tenkin useista tutkituista toteuttamisvaihto-
ehdoista parhaaksi. Keskeistä on, että palautus-
järjestelmä on kytketty sekä maatalouden har-
joittajien että ammattimaisten kasvihuonevilje-
lijöiden osalta jo toimivaan menettelyyn ja on si-
ten suhteellisen helppokäyttöinen. Hakemukset
voidaan lisäksi käsitellä verohallinnossa ilman
erillisiä organisatorisia vaikutuksia tai henkilös-
tölisäyksiä. Sekä verohallinto että tulli ovat pi-
täneet ratkaisumallia niiden kannalta perustel-
tuna ja toteuttamiskelpoisimpana.

Valiokunta puoltaa myös niitä määrittelyjä,
joilla palautukseen oikeutettujen piiri ja palau-
tuksen peruste on rajattu. Lähtökohtana on ollut
se, että veronpalautus kohdistuu vain aktiivisille
maatalouden harjoittajille. Sen vuoksi määri-
telmäksi on otettu EU-tukien tai kansallisten
tukien saajat. Lisäksi on haluttu määritellä erik-
seen kaikki maatilalla tapahtuvat maatalous-
toiminnot sekä viljankuivaus. Ehdotettu määri-

telmä kattaa siten maatalouden hyvin laajasti ja
on lisäksi tarkkarajainen.

Palautusperusteen osoittaminen on sekin va-
liokunnan mielestä selkeää ja suhteellisen vaiva-
tonta: Palautuksen saajan tulee osoittaa maa-
talouteen verovuoden aikana käytetyn poltto-
aineen määrä. Tämä voi tapahtua esimerkiksi
laskemalla polttoöljyn käyttömäärät ostojen pe-
rusteella ja erittelemällä käyttökohteet maa-
talouden sekä yksityistalouden, metsätalouden
ja harrastustoiminnan kesken. Esityksessä ei sen
sijaan vaadita varastoinventaaria.

Valiokunnalla ei ole siis huomautettavaa esi-
tyksen asiasisältöön. Uuden lain siirtymäsään-
nöksestä on jäänyt sitä vastoin erehdyksessä
pois maininta, jonka mukaan vuoden 2005 aika-
na käytetyn polttoöljyn ja sähkön veronpalau-
tuksen perusteeksi hyväksytystä määrästä ote-
taan palautusta laskettaessa huomioon 81 pro-
senttia käyttömäärästä. Koska tarkoitus on ollut
maksaa palautusta vuodelta 2005 vain kehyspää-
töksen kattamalta ajalta, kuten perusteluista käy
ilmi, valiokunta ehdottaa tätä koskevaa tarken-
nusta siirtymäsäännökseen. Sama ratkaisu on
omaksuttu 2. laissa ammattimaisten kasvihuone-
viljelijöiden osalta.

Siirtymäsäännöksessä todetaan lisäksi, ettei
yhteisö ja yhteisetuus ole oikeutettu palautuk-
seen verovuoden 2005 aikana käyttämästään
polttoöljystä tai sähköstä, jos sen tilikausi on
päättynyt 1 tammikuuta—10 maaliskuuta 2005
välisenä aikana. Valiokunta ehdottaa, että sään-
nökseen lisätään myös yhtymät. Tarkoitus on,
ettei palautuksen piiriin lukeudu vuoden 2004
aikana käytettyä energiatuotetta. Tämä koskee
yhtäläillä yhtymiä kuin yhteisöjä ja yhteisetuuk-
siakin. — Jos tilikausi on päättynyt 11 maal-
iskuuta tai sen jälkeen, palautusoikeus määräytyy
yleisten säännösten perusteella.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on päättänyt käsittelemiensä toimen-
pidealoitteiden suhteen kielteiselle kannalle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 23 §:n siirtymäsäännös muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus) ja

että toimenpidealoitteet TPA 74/2005 vp ja TPA 76/2005 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotus

1. lakiehdotus

23 §

Siirtymäsäännökset

Verovuoden 2005 aikana käytetyn polttoöljyn ja sähkön osalta veronpalautusta on haetta-

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Markku Koski /kesk
vpj. Matti Ahde /sd
jäs. Christina Gestrin /r
Kyösti Karjula /kesk
Jari Koskinen /kok
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Mika Lintilä /kesk
Tuija Nurmi /kok
Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vas
Markku Rossi /kesk

va viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2006 Verohallituksen erikseen vahvistamaa lomaketta käyttäen. Vuoden 2005 aikana käytetyn polttoöljyn ja sähkön veronpalautuksen perusteeksi hyväksytystä määrästä otetaan palautusta laskettaessa huomioon 81 prosenttia käyttö-
määrästä.

Yhteisö, yhteisetus ja yhtymä ei ole kuitenkaan oikeutettu palautukseen verovuoden 2005 aikana käyttämästään polttoöljystä tai sähköstä, jos sen tilikausi on päättynyt 1 päivänä tammikuuta 2005 ja 10 päivänä maaliskuuta 2005 välisenä aikana. Verovuoden 2005 veronpalautuksesta vastaa verotusmenettelystä annetun lain 6 §:n mukainen hakijan tuloverotuksen toimittava verovirasto tai Verohallituksen määräämä muu verovirasto. (Uusi 2 mom.)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

Matti Saarinen /sd
Anni Sinnemäki /vihr
Irja Tulonen /kok
Kari Uotila /vas (osittain)
Jukka Vihriälä /kesk
vjäs. Bjarne Kallis /kd
Esko Kiviranta /kesk
Mikko Kuoppa /vas (osittain)
Olli Nepponen /kok
Maija Rask /sd
Pia Viitanen /sd.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esitys (HE 56/2006 vp) laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta liittyy valtion vuoden 2006 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Hallituksen esitys sisältää selkeitä ongelmakohtia, joiden korjaamista valiokunnan enemmistö ei ole katsonut tarpeelliseksi.

Hallituksen esityksessä maatalouden energiaverojen palauttamiseksi luodaan uusi ja täysin poikkeuksellinen käytäntö. Energiaverojen palautuksen saajilta vähennetään uuden järjestelmän hallinnointikustannuksia. Valtiontalouden kehyspäätöksessä vuosille 2006—2009 todetaan maa-, poro- ja kasvihuonetalouden tuotantokustannuksia alennettavan huojentamalla näiden energiaverotusta 21,5 miljoonalla eurolla. Kuitenkin vuoden 2006 lisätalousarvioesityksessä (HE 55/2006 vp) kerrotaan huojenusjärjestelmään varatun "hallinnollisine kuluineen" yhteensä tämä summa. Näin ollen energiaverojen palautuksen arvioidaan olevan ehdotetun lain perusteella vuonna 2005 yhteensä noin 15,8 miljoonaa euroa ja vuodesta 2006 lähtien yhteensä noin 19,9 miljoonaa euroa.

Tietoomme ei ole tullut aikaisempia tapauksia, jossa verovelvolliset olisivat joutuneet makamaan verohallinnon kustannuksia. Tällainen uusi käytäntö on erityisen kummeksuttava, varsinkin kun esityksessä ehdotetaan veron palauttamiseksi mallia, jossa veronpalautus olisi pääsääntöisesti vuodesta 2006 lähtien kytketty maatalouden tuloveroilmoitukseen. Tällöin maatalouden veroilmoituksen piirissä olevat hakijat voisivat jättää hakemuksen valmisteveron palautuksesta osana maatalouden tuloverotuksen

veroilmoitusta. Hallinnollisten kustannusten vyöryttämistä palautuksen saajille ei ole mitenkään perusteltu hallituksen esityksessä. Kyseessä on ennen kaikkea poliittinen päätös, jolla asetetaan kansalaisia eriarvoiseen asemaan.

Kuitenkin on selvää, että jonkinlainen tukiratkaisu tarvitaan maa-, poro- ja kasvihuonetalouden tuotantokustannusten alentamiseksi. Tämän vuoksi hallituksen esityksestä pitää vähintään muuttaa veronpalautuksen alarajan määrää. Lakiesityksen 5 §:ssä säädetään veronpalautukselle 50 euron alaraja. Tämä 50 euron vähimmäismäärä on reilusti korkeampi kuin esimerkiksi tuloverotuksessa. Pienimmäksi palautettavaksi määräksi tulisi säätää 5 euroa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutamattomana ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 5 § muutettuna seuraavasti:

1. lakiehdotus

5 §

Veronpalautuksen vähimmäismäärä

Veroa ei palauteta, jos sen määrä on alle 5 euroa.

VaVM 6/2006 vp — HE 56/2006 vp

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2006

Jari Koskinen /kok
Tuija Nurmi /kok
Iivo Polvi /vas
Irja Tulonen /kok

Kari Uotila /vas
Bjarne Kallis /kd
Olli Nepponen /kok